

МЛАДЕНОВАЦ 2012:
ПОГЛЕД НА
РАСПОДЕЛУ
БОГАТСТВА

Још пет изгубљених година

Тек на крају 2017. и то под условом да догодине буде остварена планирана стопа раста од два одсто и да се после тога раст убрза на три одсто, Србија ће достићи БДП из 2008.

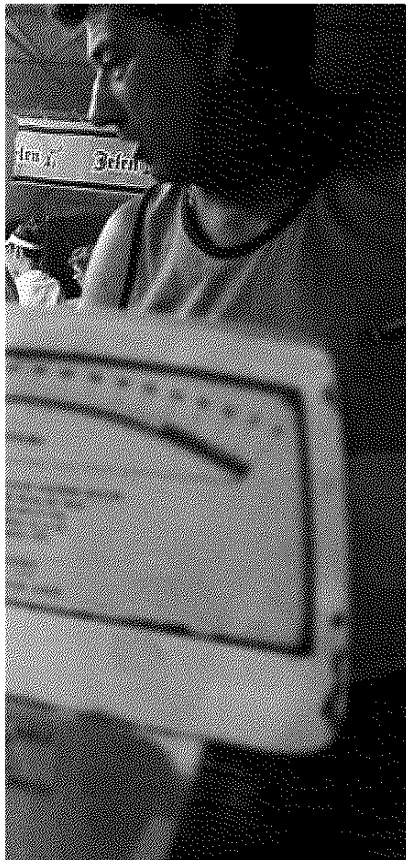
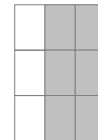
МИЛАН ЋУЛИБРК

Следеће године Србија ће, ако се остваре процене Владе у Београду и Европске комисије, имати 20 пута већи раст бруто домаћег производа од еврозоне! Ако се, пак, испостави да су тачне процене Народне банке Србије, онда ће раст БДП-а Србије бити чак 30 пута већи него у најразвијенијим европским земљама.

И то би уједно могла бити и једина лепа вест. Све остало само је игра бројки, која се базира на тврдњама

овдашњих званичника да ће у 2013. Србија успети да се избори са рецесијом и оствари привредни раст од два одсто (процене Владе), односно три процента (пројекција НБС), док „песимисти“ из Брисела не верују да ће у еврозони стопа раста БДП-а бити већа од 0,1 одсто.

Није, међутим, јасно на чему српски званичници базирају веру да ће следеће године победити рецесију и остварити раст од два или чак три одсто. Тим пре што сваки, па и најмањи бизнисмен зна да му успешност фирме

ЈЕВНА ВУЧЕВИЋ

превасходно зависи од финансијске кондиције главних купаца. Ако су они у проблему, или неће више куповати робу, или ће смањити наруџбине, или, што је и најгоре за сваког бизнисмена, испоручену робу неће платити.

Баш у таквој ситуацији, због спорог опоравка кључних спољнотрговинских партнера Србије, могла би да се нађе већина од ионако малог броја овдашњих извозника. Ако се обисти не црне слутње и настави се рецесија у Италији и Словенији, уз спор опоравак Немачке, Мађарске и осталих земаља Европске уније, на чијем тржишту Србија зарађује више од половине евра од извоза, ето разлога за нову бригу.

САМОУНИШТЕЊЕ Посебан је проблем, упозорава економиста Драгован Милићевић, што је Србија, погрешном економском политиком, своју привреду довела до „самоуништења“. Индустрија је као носилац свих привредних активности, запослености, стварања новододате вредности и друштвеног богатства, на најнижим гранама у последњих неколико деценија, каже он и објашњава да се снага индустрије огледа нарочито у извозу. Зато, каже, светска економска криза није у толикој

мери погодила индустријске земље, попут Немачке, Кине, Русије, Бразила и Индије, јер оне нису преферирале виртуелну, него реалну економију. С друге стране извоз је гаранција стабилности међународне финансијске позиције јер је ово доминантни пут прибављања девиза и гаранције стабилности домаће валуте у малим земљама осетљивим на шокове девизног курса, истиче Милићевић.

„Србија има веома велике проблеме у међународној размени и ту и настају основни проблеми наше економије. Србија је са годишњим извозом од око 8,5 милијарди евра прави патуљак у односу на Пољску и Чешку, које су од извоза прошле године зарадиле више од 180 односно 160 милијарди евра, а и Словачка има скоро осам пута већи укупни извоз од Србије. Уз то је структура нашег извоза неупоредиво инфериорнија, јер Пољска и Чешка извезу више аутомобила него Србија све робе заједно“, каже Милићевић.

Извозни потенцијал српске привреде и њене индустрије најбоље се може анализирати кроз укупне пословне приходе. Просечна српска фирма, наиме, лане је извозом зарађивала само 36,5 одсто укупних прихода, док је 2008, пре избијања глобалне кризе то учешће било значајно веће, око 42,8 процената. Зато саговорника НИН-а и не чуди што је у том периоду само у прерађивачкој индустрији смањен број запослених за 85.000.

И аутори билтена Макрокономске анализе и трендови (MAT) упозоравају да се и даље продубљује пад индустријске производње и процењују

ФИЈАТ ДАЈЕ ГАС

Оно што донекле охрабрује јесте раст извоза „капиталних производа“ за око 12 одсто у последња два месеца, што се поклапа са почетком производње новог модела аутомобила у Фијатовој фабрици у Крагујевцу. У првих седам месеци, наиме, извезено је возила за 237 милиона евра, или 34 милиона месечно, а у августу и септембру извоз је скоро дуплиран, на 65 милиона евра месечно. То је аутомобилску индустрију сврстало на друго место по оствареном извозу, одмах иза прехранбене индустрије. Зато се и већина економиста слаже да у великој мери процене о расту БДП-а и извоза за наредну годину зависе од пословања Фијатове фабрике у Крагујевцу. Ано буде довољно купаца за нови модел „фијата“, ове године српски извоз могао би за три одсто да буде већи него 2011.

Чак ни уз вишу стопу привредног раста не треба очекивати раст броја запослених, а то је кључни проблем Србије

србија | КРИЗА

да ће она ове године бити бар за 3,5 одсто мања него лане. То је, уз сушу и лошу пољопривредну сезону, али и још неке факторе, разлог што ће и пад бруто домаћег производа бити око 2,5 одсто, знатно већи од званичних пројекција.

Према проценама НБС, БДП је у првом кварталу ове године био седам, а у другом 7,1 милијарду евра. С обзиром на то да је у трећем тромесечју БДП био мањи за 2,2 одсто него у истом периоду лане, велика је вероватноћа да до краја године неће премашити 28,5 милијарди евра. Поређења ради, пре кризе, 2008. био је чак 32,7 милијарди евра. Србија ће толики БДП поново имати тек за пет година! И то под условом да у 2013. буде остварена стопа раста од два одсто и да у наредне четири године БДП расте по стопи од три одсто.

То није до краја немогуће, али ни сасвим извесно. Поједини економисти, укључујући и ауторе МАТ-а, верују да би Фијат и НИС могли допринети бржем опоравку српске привреде у 2013. Но, кључни услов за то је већи прилив инвестиција, а ове године је до краја августа из Србије по основу директних инвестиција отишло 60 милиона евра више него што је у земљу ушло. Друга претпоставка за овакав сценарио је да ЕУ не упадне у рецесију, јер би то сигурно отежало српски извоз, а самим тим и маневарски простор за повећање производње и бржи опоравак.

Уз нормалну годину, без суше, и пољопривредна производња могла би за петину надмашити овогодишњу. Иако би у том случају, по проценама Мирослава Здравковића, уредника сајта макроекономија.орг, раст БДП-а наредне године могао бити и 3,3 одсто, то није раст који ће решити наше основне економске проблеме. Са том стопом раста неће се повећати број запослених, категоричан је Здравковић.

Ако је за утеху, банкрот је тренутно избегнут али по цену даљег енормног задуживања и плаћања камата, каже Драгован Милићевић, према чијим је речима Србија у латентном стању банкротства и то искључиво због недовољног фискалног капацитета државе, а он је мали зато што нема привредне активности. И тако укруг. До нове кризе и рецесије. ■